

Vabariigi Valitsuse määruse
„Rapla maakonna kaitsealuste parkide ja puistute piirid” eelnõu
SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

Looduskaitseaduse § 10 lõike 1 alusel on Vabariigi Valitsusel õigus võtta ala kaitse alla ja kehtestada ala kaitsekord. Eelnõukohase määrusega muudetakse või korrigeeritakse looduskaitseaduse § 13 lõike 1 alusel seniste maastikukaitseala eritüübiks olevate Rapla maakonna parkide ja puistute (edaspidi *parkide*) piire. Kehtivat kaitsekorda ei muudeta.

Määruses käsitletavad pargid asuvad Rapla maakonnas Juuru, Kehtna, Kohila, Kärü, Märjamaa, Rapla ja Vigala vallas.

Rapla maakonna parkide piiride muutmise on tinginud vajadus rakendada kaitse-eeskirjakohast kaitsekorda pargialadel tervikuna, võttes arvesse säilinud pargiarhitektuuri elemente, põlispuid ning looduslikke tingimusi selliselt, et kogu ajalooliselt kujunenud planeering ja väärtuslik puistu oleks kaitsealuse pargi koosseisus.

Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu on koostanud Keskkonnaameti Harju-Järva-Rapla regiooni kaitse planeerimise spetsialist Kristi Pai (tel 384 8681, e-post kristi.pai@keskkonnaamet.ee), eelnõu looduskaitseadusele vastavust ja seletuskirja nõuetekohast vormistust on kontrollinud Keskkonnaameti kaitse planeerimise peaspetsialist Riina Kotter (tel 325 8404, e-post riina.kotter@keskkonnaamet.ee). Eelnõu õigusekspertiisi on teinud Keskkonnaameti üldosakonna jurist Maiu Paloots (tel 730 2244, e-post maiu.paloots@keskkonnaamet.ee), eksperdihinnangu on andnud Tallinna Botaanikaaed, keeleliselt toimetanud Siiri Soidro (tel 640 9308, e-post siiri.soidro@tlu.ee).

2. Eelnõu sisu, piirangute ja kaitse alla võtmise põhjendus

2.1. Kaitse-eesmärkide vastavus kaitse alla võtmise eeldustele

Vastavalt Vabariigi Valitsuse 3. märtsi 2006. a määrusele nr 64 „Kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskiri” on parkide kaitse-eesmärk ajalooliselt kujunenud planeeringu, dendroloogiliselt, kultuurilooliselt, ökoloogiliselt, esteetiliselt ja puhkemajanduslikult väärtusliku puistu ning pargi- ja aiakunsti hinnaliste kujunduselementide säilitamine koos edasise kasutamise ja arendamise suunamisega.

Pargid on võetud kaitse alla, sest neil on ajaloolis-kultuuriline, teaduslik ja esteetiline väärtus. Ajaloolised pargid on kultuuripärandi osa, mis väljendab kultuuri ja looduse sidet. Ajaloolis-kultuuriline väärtus seisneb pargis kui näites ajaloolisest stiiliperioodist ja seotuses omanike, legendide või oluliste sündmustega. Parkides kasvab lisaks pärismaistele liikidele ka Eestisse toodud võõrpuuliike, mida kasutati peamiselt kujunduslikel ja kollektioneerimise või introductseerimiskatsetuste eesmärkidel. Parkides leidub palju erakordsete mõõtmetega puid. Seetõttu on parkidel ka teaduslik (dendroloogiline) väärtus. Pargid pakuvad elupaiku ja kasvukohti erinevatele elustikurühmadele (eelkõige linnud, nahkhiired, putukad, samblad, samblikud), mitmekesisustavast maastikku ja seetõttu on neil suur esteetiline väärtus.

Eelnõukohase määrusega korrigeeritakse varasemate õigusaktidega kaitse alla võetud parkide ja puistute piire. Seega ei ole tegemist uute kaitsealade kaitse alla võtmisega, vaid olemasolevatele kaitstavatele aladele optimaalsete ja looduses jälgitavate piiride kehtestamisega.

2.2. Kaitse alla võtmise otstarbekus

Keskkonnaregistri andmetel on praegu Rapla maakonnas kaitse all 61 parki ja puistut. Käesolev määrus käsitleb 28 kaitse all olevat parki (26 mõisaparki, 1 talupark ja 1 pastoraadipark) ning 5 puistut, mis on Raplamaa kõige väärtuslikumad ja esinduslikumad.

2.3. Kaitstava loodusobjekti tüübi valik

Vastavalt looduskaitseaduse § 28 lõikele 2 on pargid, arboretumid ja puistud maastikukaitseala eritüübid. Käesoleva määrusega ei muudeta kaitstava loodusobjekti tüüpi.

2.4. Kaitstavate parkide piirid

Parkide piiritlemisel on lähtutud põhimõttest kaitsta parki kui tervikut, sealhulgas nii pargi elus (põlispuud, pargi puistu ja neist sõltuvad elustikurühmad) kui ka eluta (pargi planeering, pargi piirid, väikevormid ja muud kultuuriväärtused) väärtusi. Piiritlemisel on arvestatud, et alade piirid peavad olema looduses selgelt tuvastatavad ja üheselt mõistetavad. Välispiiride määramisel on võimaluse korral kasutatud selgepiirilisi ja ajas vähe muutuvaid maastiku orientiire, nagu teede ja jalgradade servad, veekogude kaldad, kõlvikute piirid, hoonete seinad ning vajaduse korral ka mõõdistatud maaüksuste piire. Kui piiritlemisel ei olnud võimalik kasutada looduses jälgitavaid orientiire ega maaüksuste piire, kasutati parkide piiritlemisel mõttelisi sirgjooni maamärkide vahel. Parkide piiritlemisel on kasutatud Tallinna Botaanikaiaia ekspertide 2013. aastal koostatud Rapla maakonna parkide ja puistute piiride ekspertiisi. Parkide piirid on kantud kaardile, kasutades alusena Eesti põhikaarti (ETAK, 2015 versioon) ja maakatastri andmeid.

Enamikul Rapla maakonnas kaitse all olevatest parkidest olid seni vaid nõukogudeaegsed piiriskeemid, mille alusel on piirid kantud keskkonnaregistrisse. Vabariigi Valitsuse 14. mai 2002. a määrusega nr 160 „Raplamaa kaitsealuste parkide välispiiride kirjeldused” kehtestati viie käesoleva määrusega käsitletud Raplamaa kaitsealuse pargi (Alu, Kehtna, Kärü, Vana-Vigala pargi ja Hirvepargi ning Sillaotsa talu dendraariumi) piirid sõnalise kirjelduse kujul.

Ajalooliste parkide piiride ja säilinud väärtuste kindlakstegemiseks kasutati võimaluse korral mõisaaegseid kaarte.

Pargi piiride korrigeerimise käigus liidetakse pargiga seni piiridest välja jäänud, kuid pargi juurde kuuluvad loodusväärtusega alad, kujunduslikult tähtsad ja pargi kompositsiooni ühtsesse tervikusse kuuluvad alad ning haruldaste puuliikide või silmapaistvate mõõtmatega puude kasvualad. Pargi piiridest jäetakse välja piirkonnad, mis on hävinud või looduskaitseväärtuse kaotanud.

Alleede piiritlemise juures on oluline alleepuude juurestiku kaitse. Uuringute käigus on selgunud, et tüve läbimõõdu ja juurestiku suuruse vahel eksisteerib puu kesk- ja vanemas eas seos. Mida jämedam on puutüvi, seda kaugemale ulatuvad juured. Nii saab välja arvutada juurestiku kaitseks vajaliku vööndi. Enamasti areneb juurestik enam-vähem ühtlaselt igasse

suunda ja nii arvutatakse juurestiku kaitsevöönd ringiga, mille raadius on ühetüvelise puu puhul võrdne vähemalt puu 12-kordse rinnasläbimõõduga (häirimisele vastupidavatel liikidel). Eestis ei ületa tavaliselt heas seisundis ja kaitset vääriva allee puude läbimõõt 80 cm. Asetades 80 cm diameetri valemisse (juurestiku kaitsevööndi raadius (m) = tüve läbimõõt (cm) x 0,12), saame enamiku alleedes kasutatavate puuliikide juurekaitsevööndi raadiuseks 9,6 m ja läbimõõduks 19,2 m ehk ümardades 20 m. Allee võib olla piiritletud ka ebakorrapäraselt, kui mõnest küljest piirab juurestiku kasvu ehitis. Puude lähestikku või kõrvuti kasvamisel juurekaitsevööndid liituvad. Nii võib puude rea korral juurekaitsevööndit määrata piki teed, lähtudes tee keskeljest. Erandiks on mitmerealised alleed, milles juurekaitsevööndid kattuvad. Sellisel juhul piisab, kui lisada üherealise allee juurekaitsevööndi laiusele veel orienteeruvalt pool läbimõõdust. Sellest tulenevalt on Kuusiku mõisa pargi mõlemal pool teed kahes reas paikneva allee kaitsevööndi laiuseks mõlemale poole 30 m. (Olev Abner, 2013).

Piiride korrigeerimisel tagatakse parkide ajalooliselt kujunenud planeeringu, väärtusliku puistu ning pargikunsti hinnaliste kujunduselementide kaitse ja säilimine.

Määrusega täpsustatakse ja ajakohastatakse parkide nimed, lähtudes nende päritolust (parkide tekke ajast, kohast ja kuuluvusest ajaloolise majandusüksuse või asutuse juurde). Ajaloolised mõisapargid, mida on vahepeal nimetatud põlispuude gruppideks, nimetatakse mõisaparkideks. Kaitsealuse loodusobjekti Keava lehisepuistu (lehiste katsekultuur) (KLO4000573) baasil moodustatakse kaitsealune puistu Keava lehiste katsekultuur alleega.

Määruses käsitletavate kaitsealuste parkide ja puistute kogupindala on 369,7 ha, sealhulgas eramaid 129,2 ha (35%), riigimaid 119,9 ha (32%), munitsipaalmaid 72,4 ha (20%), segaomandis olevaid maid 0,2 ha ja jätkuvalt riigi omandis olevaid maid 48 ha (13%). Käsitletavate parkide praegu kehtiv pindala on 392,8 ha. Kaitsealuste parkide pindala väheneb 23,1 ha, sealhulgas eramaid 22 ha.

Tabel 1. Määruses käsitletud parkide piiride korrigeerimise põhimõtted

Pargi praegune nimi ja registrikood	Pargi nimi uuendatud kujul	Praegu kehtiv pindala (ha)	Uute piiridega pindala (ha)	Piiride kirjeldus ja põhjendused
Alu park KLO1200297	Alu mõisa park	13,8	13,5	Pargi piiri on korrigeeritud nii, et see järgib teede ja jalgraja pargipoolset serva, kõlvikute piiri, veekogu kallast ja kinnistute piiri. Lääneosas kulgeb piir mööda katastriüksuse 66901:001:0193 piiri. Idaosas kinnistute 66904:005:0330, 66904:005:0230 ja Pargi (66904:005:0157) piiri. Lõunaosas on kasutatud kinnistu 66904:005:0144 piiri. Pargi edelaosas kulgeb piir Alu keskuse tee keskeljest 20 m kaugusel läänes kuni Tiigi tänavani, hõlmates allee. Alleest on välja piiritletud hooned.

				Pargi piiridest on välja jäetud väheväärtuslik osa pargi kaguosas Pargi (66904:005:0157) kinnistul.
Eidapere põlispuud KLO1200384	Eidapere mõisa park	2,1	2,7	Pargi piiri on korrigeeritud nii, et see järgib kõlvikute piiri, tiigikallast ja teede pargipoolset serva, lõunaosas on kasutatud kinnistu 29203:003:0029 piiri. Pargi pindala on pisut suurenenud, sest maa-ala terviklikkuse tagamiseks on pargiga liidetud läänepiiril olev puistu ja pargilagendik.
Haimre park KLO1200408	Haimre mõisa park	13,2	20,6	Park koosneb kahest lahustükist. Pargi piiritlemisel on kasutatud kinnistute piiri, teede pargipoolseid servi ja kõlvikupiiri. Pargist loodesse viiva allée osas suurendatakse allée kaitseks pargi piiri kuni ajaloolise allée lõpuni, kus piiritlemisel on kasutatud maatüksuseid 50403:003:0017 ja 50403:002:0017. Allée laius on 20 m mõlemale poole tee kesktelge. Allée laiust on vähendatud erakinnistutel paiknevate hoonete väljajätmisega. Praegu on kaitse all osa alleest. Pargi piiri on laiendatud nii, et kogu ajalooline metsapark jääb kaitstava ala territooriumile ning piir kulgeb selles osas mööda kinnistu 50401:001:0357 piiri. Peahoone varemete ümber on piiri laiendatud nii, et oleks hõlmatud ajalooline pargiosa esi- ja tagaväljakuga ning lõuna pool kiviaedade ja pargiaasaga osa. Selle pargiosa piiritlemisel on peamiselt kasutatud kinnistute piiri. Väiksem lahustükk (lehisesalu) paikneb Roosila (50403:002:0080) kinnistul pargi põhiosast umbes 300 m eemal ning piiritlemisel on kasutatud kõlvikupiiri ja tee puistupoolset serva.
Ingliste park KLO1200385	Ingliste mõisa park	10,8	9,9	Park koosneb kahest lahustükist. Ingliste pargi põhiosas on piiri korrigeeritud nii, et see järgib teede pargipoolset serva, kraavide

				<p>pargipoolseid kaldaid ja kõlvikupiiri. Pargist põhja poole kulgevast vahtra-saarealleest moodustatakse ajaloolise allee kaitseks pargi põhiosast eraldi lahustükk. Alleepuude kaitse tagab ala lausega 20 m mõlemale poole Ingliste tee kesktelge (elektriliinist kuni kinnistute 24005:003:0756 ja 29201:003:0240 põhjapiirini). Pargi piiridest on välja jäetud väheväärtuslikud lagedad alad kinnistul 29201:003:0108 ning Sigala kinnistu katastriüksustel 29201:003:0155 ja 29201:003:0156.</p>
Jädivere metsapark KLO1200386	Jädivere mõisa metsapark	5,9	6,5	<p>Pargi piiri on korrigeeritud nii, et see järgib tee pargipoolset serva ja Enge jõe pargipoolset kallast. Pargi lääne- ja kaguosas on piir ühildatud Märjamaa metskond 66 (88402:002:0490) kinnistu piiriga. Pargi pindala suureneb peamiselt piiri põhikaardi ja kinnistu piiriga vastavusse viimise tõttu.</p>
Kehtna park KLO1200279	Kehtna mõisa park	25,7	22,7	<p>Pargi piiri on korrigeeritud mitmes lõigus, et piir oleks looduses jälgitav. Piiritlemisel on kasutatud teede ja radade servi, kõlvikute piiri, kraavide pargipoolseid kaldaid ja kinnistute piiri. Pargist lõunasse suunduva ühepoolse allee laius on arvestatuna teeteljest 20 m ja see kulgeb kuni Kehtna–Põlma teeni. Pargist põhja poole suunduv allee kulgeb piki Tallinna–Rapla–Türi teed kuni Keava–Hõreda teeni. Allee piirneb lääne pool kergliiklusteega, ida pool ulatub piir 20 m kaugusele Tallinna–Rapla–Türi tee keskteljest. Pargi edelaosas on piiridest välja jäetud väheväärtuslik rohumaa Mõisa (29202:001:1248) kinnistul.</p>
Kodila park KLO1200390	Kodila mõisa park	3,5	3,8	<p>Pargi piiri on korrigeeritud nii, et see järgib teede ja teeraja pargipoolseid servi, kõlvikupiiri ning Kodila mõisa (66901:003:0060) kinnistu piiri.</p>

				<p>Kagu- ja edelaosas on piiritlemisel kasutatud mõttelist sirgjoont. Kaguosas kulgeb mõtteline joon Kodila mõisa (66901:003:0060) kinnistu piirist (nurgapunkti koordinaadid 538 538,774 ja 6 544 647,362 m) kiviaiani (nurgapunkti koordinaadid 538 552,344 ja 6 544 589,957 m) ja edelaosas teeservast (nurgapunkti koordinaadid 538 472,685 ja 6 544 521,452 m) kuni kinnistul 66901:003:0076 paikneva õueni. Pargi pindala suureneb peamiselt piiri põhikaardiga vastavusse viimise tõttu. Lisaks jääb kaitse alla kooli juures asuv ajalooline pargipuistu ja kooli uuem haljastus (umbes 500 m²), et tagada pargipuistu liigirikkuse säilimine. Väheväärtuslik lage ala staadioni lähiumbruses jäetakse pargi koosseisust välja.</p>
Konuveres põlispuud KLO1200392	Konuveres mõisa park	3,5	3,3	<p>Pargi piiri on korrigeeritud nii, et see järgib Vigala jõe ja kraavi pargipoolset kallast ning tee pargipoolset serva. Edelaosas kulgeb piir mööda Konuveres mõisa (50402:007:0600) kinnistu piiri kuni kõlviku piirini. Lääneosas kulgeb piir mööda kõlvikupiiri ja mõttelist joont kõlvikupiirist (nurgapunkti koordinaadid 522 717,510 ja 6 518 308,020 m) tiigikaldani ja sealt Vigala jõeni (nurgapunkti koordinaadid 522 692,020 ja 6 518 343,960 m). Pargi piiri nihutatakse idaosas nii, et kaitstavasse parki jääks tähelepanuväärne suurte künnapuude rida. Piiri parema jälgitavuse huvides jäetakse pargi koosseisust välja väheväärtuslikud lagedad alad kirde- ja lääneosas.</p>
Kuusiku metsapark koos puiestega KLO1200396	Kuusiku mõisa park	21,1	19,5	<p>Pargi piiri on korrigeeritud nii, et see järgib Vigala jõe pargipoolset kallast (väike jõesaar on piiritletud pargi koosseisu), teede pargipoolseid servi, kõlvikupiiri ja</p>

				<p>kinnistute piiri. Tiikide põhjaosas on piiritlemisel kasutatud mõttelist sirgjoont kinnistu piirist (nurgapunkti koordinaadid 541 842,258 ja 6 537 186,825 m) kõlvikupiirini (nurgapunkti koordinaadid 541 873,508 ja 6 537 182,220 m). Edelaosas kulgeb piir mööda Kuusiku-Altveski (66901:001:0269) kinnistu piiri (kinnistu ei jää pargi koosseisu).</p> <p>Pargist põhja suunduv allee on kaherealine ja vajab seetõttu laiemat kaitsetsooni. Allee laius mõlemale poole tee kesktelge on 30 m.</p> <p>Pargi piiridest on välja jäetud eraõued ja väheväärtuslikud lagedad alad. Pargi edelaosas on piir selle parema tuvastatavuse eesmärgil ühildatud kinnistu piiriga.</p>
Käru park KLO1200306	Käru mõisa park	14,2	13,4	<p>Pargi piiri on korrigeeritud nii, et see järgib Käru jõe pargipoolset kallast ning teede pargipoolseid servi. Pargi edelaosas on piir ühildatud Käru metskond 73 (37501:004:0830) kinnistu piiriga.</p> <p>Pargi piiri korrigeeritakse minimaalselt põhikaardi täpsustumise tõttu.</p>
Lelle park KLO1200409	Lelle mõisa park	27,6	20,8	<p>Pargi piiri on korrigeeritud nii, et see järgib kõlvikute piiri, teede pargipoolseid servi, tiikide kaldajoont ja Lelle (29202:007:0271) kinnistu põhjapiiri. Pargi lääneosas on lisaks kõlvikupiirile kasutatud piiritlemisel mõttelist sirgjoont rohumaa kõlviku tipust (nurgapunkti koordinaadid 554 813,990 ja 6 523 118,210 m) tiigikaldani (nurgapunkti koordinaadid 554 779,930 ja 6 523 243,150 m).</p> <p>Pargi pindala väheneb edelaosas, kus piiridest on välja jäetud kujunduslikult ja dendrooloogiliselt</p>

				väheväärtuslik ning pargile mitteomane metsamaa.
Lohu metsapark KLO1200379	Lohu mõisa park	11,4	12,8	Pargi piiri on korrigeeritud nii, et see järgib teede pargipoolseid servi, Keila jõe kallast, elektriliini, kõlvikupiiri, edela- ja kohati ka lääneosas kinnistute piiri. Allee laiuseks on 20 m arvestatuna Lohu–Kohila tee keskteljest. Pargi põhjaosas on piiridest välja jäetud eraõued. Pargi piiri on selle parema jälgitavuse tõttu laiendatud lõuna- ja lääneosas. Selliselt piiritletult jääb väärtuslik puistu ja planeering pargi koosseisu.
Maidla park KLO1200278	Maidla mõisa park	2,7	4,0	Pargi piiri on korrigeeritud nii, et see järgib kõlvikute piiri, teede pargipoolseid servi ning tiigikallast. Pargi piiri suurendatakse nii, et tiik jääks tervikuna pargi koosseisu. Pargi idaosas on piiridest välja jäetud õuealad.
Ohulepa põlispuud KLO1200401	Ohulepa mõisa park	3,4	2,9	Pargi piiri on korrigeeritud nii, et see järgib pargipuistu kõlvikut, teede pargipoolseid servi ja lääneosas Mõisa kinnistu katastriüksuse (66901:001:0022) piiri. Pargi piir suureneb kirdeosas ajaloolise allee lõpuni. Allee laius on 20 m mõlemale poole Kelba–Ohulepa tee kesktelge. Allee kulgeb Mõisa kinnistu katastriüksuste 66901:001:0067 ja 66901:001:0022 idapiirini.
Orgita park KLO1200305	Orgita mõisa park	7,5	7,6	Park koosneb kahest lahustükist. Idapoolse lahustüki piiritlemisel on kasutatud kõlvikute piiri, teede pargipoolseid servi, lääne- ja loodeosas teeraja pargipoolset serva. Läänepoolse lahustüki piiritlemisel on kasutatud peamiselt kinnistute piiri ja teede pargipoolseid servi, vähesel määral ka kõlvikute piiri. Pargi piiri on korrigeeritud nii, et ühelt poolt oleks võimalikult suur osa kunagisest pargist kaitse all, aga samas ei oleks pargis piirnevate õuealade servi.

				Idapoolses pargiosas on tähtis kunagise pargipaviljoni asukoha kaitse.
Pahkla põlispuude grupp; Pahkla park KLO1200402	Pahkla mõisa park	8,3	10,4	Pargi piiri on korrigeeritud nii, et see järgib lõuna- ja lääneosas katastriüksuste 31701:001:0544 ja 31701:001:0545 piiri ja mujal puistu kõlvikupiiri. Loodeosas paiknev vundament jääb pargi territooriumist välja. Pargi piiri suurendatakse lõuna- ja lääneosas maa-ala ja puistu terviklikkuse tagamiseks.
Purila metsapark KLO1200391	Purila mõisa park	10,2	10,1	Pargi piiri on korrigeeritud nii, et see järgiks teede pargipoolseid servi, puistu kõlvikupiiri ja põhjaosas kinnistute 66903:002:0157 ja 66903:002:0128 piiri (kinnistud ei jää pargi koosseisu). Pargi lääneosas on piiridest välja jäetud õueala. Läänepiiril olev hoone jääb pargi koosseisu.
Russalu põlispuud KLO1200398	Russalu mõisa park	1,2	1,2	Pargi piiri on korrigeeritud nii, et see järgib Pargi (50401:003:0810) kinnistu piiri.
Sillaotsa talu dendraarium; Sillaotsa talu dendraarium koos pargi ja puistestega KLO1200277	Sillaotsa talu dendraarium	3,0	3,6	Pargi piiri on korrigeeritud nii, et see järgib kõlvikute piiri, kraavide pargipoolseid kaldaid, teede pargipoolseid servi, lääne- ja loodeosas Sillaotsa Talumuuseumi (50404:002:1192) kinnistu piiri. Alleede piiritlemisel on kasutatud Sillaotsa Talumuuseumi (50404:002:1191) kinnistu piiri. Kirdesse suunduva allee piiritlemisel on kasutatud mõttelist sirget kraavikaldani. Kagusse suunduva allee laius Haimre–Sulu–Velise tee keskteljest lääne poole on 20 m. Pargi pindala suureneb peamiselt allee osas, mujal on piir viidud vastavusse põhikaardiga.
Sutlema park koos tiikidega KLO1200404	Sutlema mõisa park	4,2	5,2	Park koosneb kahest lahustükist. Pargi piiri on korrigeeritud selliselt, et see järgib põhja- ja kirdeosas tee pargipoolset serva, ida-, lõuna- ja lääneosas kinnistu 31701:001:0440 piiri ning

				<p>edelaosas kinnistu 31701:001:0432 piiri. Kinnistu 31701:001:0432 põhjatipust kulgeb mõtteline sirgjoon kinnistu 31701:001:0440 piirini. Pargist kirdesse suunduv allee on piiritletud nii, et piir kulgeb keskteljest 20 m mõlemale poole teed kuni Kõievabriku teeni. Allee laiust on vähendatud erakinnistutel paiknevate hoonete väljajätmisega. Pargist edelasse suunduv allee algab pinnastee servast ja kulgeb piki teed laiusega 20 m mõlemal pool tee kesktelge kuni kinnistu 31701:001:1040 idapiiriga ristumiseni. Pargi pindala suureneb, sest maa-ala terviklikkuse tagamiseks arvatakse pargi piiridesse ajalooline väravatorn ja selle lähiümbrus ning lahustükina edelasse suunduv allee.</p>
<p>Teenuse põlispuud KLO1200143</p>	<p>Teenuse mõisa park</p>	2,6	2,6	<p>Pargi piiri on korrigeeritud nii, et see järgib Kasari ja Luiste jõe pargipoolset kallast, kinnistu 42703:002:0048 piiri ja kõlvikute piiri. Pargi maa-ala terviklikkuse tagamiseks on pargiga liidetud loodepiiril asuv puistu. Kaitstavast pargiosast on välja jäetud õueala.</p>
<p>Tohisoo park KLO1200205</p>	<p>Tohisoo mõisa park</p>	4,8	4,7	<p>Pargi piiri on korrigeeritud nii, et see järgib Keila jõe pargipoolset kallast, teede pargipoolseid servi ja kinnistu 31801:026:0003 piiri. Pargi piiri korrigeeritakse minimaalselt, vaid põhikaardi täpsustumisest tulenevate muudatuste ajakohastamiseks.</p>
<p>Vaimõisa park koos lehistegrupid KLO1200157</p>	<p>Vaimõisa mõisa park</p>	4,3	6,0	<p>Pargi põhiosa piiritlemisel on kasutatud Vaimõisa mõisa katastriüksuste 50401:006:0028 ja 50401:006:0029 põhja- ja idapiiri, teede pargipoolseid servi ning kõlvikupiiri. Läänepoolne lehisesalu on piiritletud mööda Magasiaida (50401:006:0145) kinnistu lääne- ja idapiiri, kõlvikupiiri ning tee pargipoolset</p>

				<p>serva. Ühepoolse allee laius arvestatuna Vaimõisa–Nurme tee servast on 20 m. Selliselt piiritletuna on pargi piir ühtlane, samas on tagatud ühepoolse allee kaitse.</p> <p>Parki on laiendatud maa-ala terviklikkuse tagamiseks Vaimõisa mõisa (50401:006:0029) kinnistul pargi edelaosas. Pargile lisandub ajalooline lehisesalu ja sepikoda Magasiaida (50401:006:0145) kinnistul ning allee Vaimõisa mõisa (50401:006:0029) kinnistul.</p>
Valgu park KLO1200412	Valgu mõisa park	7,4	8,6	<p>Pargi piiri on korrigeeritud nii, et see järgib Velise jõe pargipoolset kallast, teede pargipoolseid servi, kõlvikute piiri ja edelaosas kinnistu 50404:001:0073 piiri.</p> <p>Parki on laiendatud maa-ala terviklikkuse tagamiseks loode- ja põhjaosas.</p>
Valtu põlispuud koos alleega KLO1200413	Valtu mõisa park	5,1	5,6	<p>Pargi piiri on korrigeeritud nii, et see järgib Öökulli järve kaldajoont, kõlvikute piiri, teede ja jalgraja pargipoolseid servi, kinnistu 66904:002:0087 põhjapiiri ning vähesel määral kinnistu 66904:002:0135 länepiiri.</p> <p>Allee kulgeb piki Tallinna–Rapla–Türi teed lausega 20 m tee keskteljest ida poole kuni Luha tn 1 asuva hoone lõunapoolse seina pikenduseeni ning pöördub üle nimetatud tee läände kergliiklusteeni, mida mööda kulgeb põhja kuni kõrvalteeni.</p> <p>Allee laiust on vähendatud erakinnistutel paiknevate hoonete väljajätmise teel.</p> <p>Pargi põhiosa ja alleed on laiendatud maa-ala ja puistu terviklikkuse tagamiseks lõuna poole.</p>
Vana-Vigala park ja Hirvepark; Vana-Vigala park ja Hirvepark	Vana-Vigala mõisa park ja Hirvepark	150,8	129,3	<p>Pargi piiri on korrigeeritud nii, et see järgib peahoone ümbruses teede pargipoolseid servi, kinnistu 88401:002:0126 piiri ja Vigala jõe kaldajoont. Hirvepargi osas kulgeb piir mööda tee pargipoolset serva,</p>

koos puiesteedega KLO1200182				Märjamaa metskond 57 (88401:002:0770) ja Märjamaa metskond 55 (88401:002:0750) kinnistu piiri. Pargi põhjaosas lisandub pargi koosseisu lehisepuistu, mille piiritlemisel on kasutatud kinnistu 88401:001:0071 piiri ja kraavide pargipoolseid kaldaid. Alleed on piiritletud laiusega 20 m mõlemale poole teede keskteljest. Alleede laiust on vähendatud hoonete ja õuealade väljajätmise teel. Pargi pindala väheneb peamiselt alleede piiri korrigeerimise tõttu.
Velise park KLO1200410	Velise mõisa park	4,2	4,2	Pargi piiri on korrigeeritud nii, et see järgib teede pargipoolseid servi, kõlvikupiiri, lõunapiiril kraavi ja läänepiiril Aravere oja pargipoolset kallast. Pargi piiri korrigeeritakse minimaalselt, vaid põhikaardi täpsustumisest tulenevate muudatuste ajakohastamiseks.
Vigala kiriku pastoraadi põlispuud KLO1200414	Vigala kiriku pastoraadi park	2,4	2,1	Pargi piiri on korrigeeritud nii, et see järgib Enge jõe ja idapiiril kraavi pargipoolset kallast, kõlvikupiiri ning kinnistute 88402:003:0044 ja 88402:003:0116 piiri. Pargi piiri korrigeeritakse minimaalselt, vaid põhikaardi täpsustumisest tulenevate muudatuste ajakohastamiseks.
Kapa männik koos puiesteedega KLO1200372	Kapa männik	3,2	4,1	Puistu piiri on korrigeeritud nii, et see järgib kõlvikupiiri, teede pargipoolseid servi, põhja-, kagu- ja lõunaosas katastriüksuse 31801:013:0006 ning edelaosas katastriüksuse 31801:007:0001 piiri. Puistu lääneosas on piiritlemisel kasutatud mõttelist sirgjoont katastriüksuse 31801:007:0001 põhjapiirist (nurgapunkti koordinaadid 542 867,337 ja 6 559 133,991 m) kuni Tööstuse tn 3 (31801:008:0150) kinnistul paikneva hoone nurgani ja sealt tee pargipoolse servani (nurgapunkti

				<p>koordinaadid 542 913,388 ja 6 559 249,048 m).</p> <p>Piiri on laiendatud puistu terviklikkuse säilimise tagamiseks ala lääne- ja kirdeosas.</p>
Keava lehisepuistu; Lehistekatsekultuur KLO4000573	Keava lehistekatsekultuur alleega	Raadius 50 m	1,0	<p>Puistu koosneb kahest lahustükist. Lehisekultuuri piir järgib riigimetsa kvartali KE032 eraldise nr 2 piire kuni Tallinna–Rapla–Türi teeni. Ühepoolne lehiseallee piirneb Tallinna–Rapla–Türi teega. Allee laius on teeteljest 20 m ida poole ning piirneb lõunaosas riigimetsa kvartali VH224 eraldise nr 15 lõunapiiriga ja põhjaosas tee alleepoolse servaga.</p>
Kuningapalu KLO1200395	Kuningapalu	5,2	5,3	<p>Puistu piiri on korrigeeritud nii, et see järgib puistu ja haritava maa vahelist kõlvikupiiri ja lõunaosas Krahvipõllu (29202:005:0181) kinnistu põhjapiiri (kinnistu ei jää puistu piiridesse).</p> <p>Puistust jääb välja selle kirdeosas asuv kolmnurkselt väljaulatuv väheväärtuslik lehtpuude järelkasvu rühm.</p> <p>Pargi piiri korrigeeritakse minimaalselt põhikaardi täpsustumise tõttu.</p>
Kohatu kadastik KLO1200362	Kohatu kadastik	8,0	0,8	<p>Puistu piiri on korrigeeritud nii, et see järgib teede puistupoolseid servasid, Tõnise (42702:001:0013) kinnistu lõunapiiri, Teterne (42702:001:1051) kinnistu lõunatippu ja kõlvikute piire.</p> <p>Teterne maaüksuse lõunatipust kulgeb mõtteline sirgjoon kõlvikupiirini ja sealt teede hargnemiskohani.</p> <p>Puistu on piiritletud vaid säilinud kadastiku ulatuses, seetõttu on pindala võrreldes kehtivaga oluliselt vähenenud.</p>
Pajaka tammik KLO1200387	Pajaka tammik	1,5	0,9	<p>Puistu piiri on korrigeeritud nii, et see järgib Kasari jõe puistupoolset kallast, kõlvikupiiri, hoone seinu ning selle pikendusi jõe kaldani (nurgapunkti koordinaadid 524 220,737 ja 6 548 324,501 m) ning kõlvikupiirini (nurgapunkti</p>

				koordinaadid 524 221,800 ja 6 548 398,800 m). Puistu põhjaosas kulgeb mõtteline sirgjoon kõlvikupiirist (nurgapunkti koordinaadid 524 252,990 ja 6 548 471,010 m) tiigi kaldani (nurgapunkti koordinaadid 524 279,207 ja 6 548 480,250 m). Puistu piiridesse jääb ainult tammik, väheväärtuslikud lagedad alad on piiridest välja jäetud.
--	--	--	--	---

2.5. Kaitsekord

2.5.1. Kaitsekorra kavandamine

Käesoleva määrusega ei nähta ette vajadust kaitsekorda muuta, kuna kehtiv kaitsekord tagab kaitseväärtuste soodsa seisundi säilimise ning annab võimaluse vajaduse korral soodsa seisundi parandamiseks ja/või taastamiseks.

Vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele on kõik pargid tervikuna määratud piiranguvööndiks. Parkide soodne seisund tagatakse piiranguvööndi kaitsereežiimiga, seades piirangud ainult parkide põhiväärtusi ohustavale tegevusele, pargi vaatelisuse ja terviklikkuse rikkumisele ning parki sobimatute massiürituste korraldamisele.

Vabariigi Valitsuse 14. mai 2002. a määrusega nr 160 „Raplamaa kaitsealuste parkide välispiiride kirjeldused” kehtestati viie käesoleva määrusega käsitletud Raplamaa kaitsealuse pargi, Alu, Kehtna, Kärü, Vana-Vigala pargi ja Hirvepargi ning Sillaotsa talu dendraariumi piirid sõnalise kirjelduse kujul. Nimetatud määruse §-d 1, 3, 4, 5 ja 6 tunnistatakse käesoleva määrusega kehtetuks, et asendada kehtivad piirid käesoleva määruse lisas esitatud kaardipõhiste piiridega. Eraldi määrusega tunnistatakse kehtetuks ENSV Rapla Rajooni RSN Täitevkomitee 24. novembri 1981. a otsuse nr 268 „Looduskaitse kohta Rapla rajoonis” lisa 2 „Riikliku kaitse all olevad kohaliku tähtsusega looduskaitseobjektid Rapla rajoonis” alajaotuse „Põlispuude grupid ja puudesalud” punkt 9, millega võeti kaitse alla üksikobjekt Keava lehisepuistu (Lehiste katsekultuur).

Vastavalt kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskirja § 9 lõikele 2 korraldatakse parki jääva muinsuskaitseobjekti kaitset muinsuskaitseseaduses sätestatud korras. Topeltkaitstavad pargid on Alu, Ingliste, Kehtna, Konuvere, Kuusiku, Kärü, Lohu, Maidla, Purila, Teenuse, Vaimõisa ja Vana-Vigala mõisa park.

2.5.2. Pargi piiranguvöönd

2.5.2.1. Piiranguvööndi eesmärgid

Pargi maa- ja veeala on piiranguvöönd, kus on majandustegevus lubatud, arvestades looduskaitseseaduse ja kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskirjaga sätestatud erisusi. Parkide kaitse-eesmärk on ajalooliselt kujunenud planeeringu, dendrooloogiliselt, kultuurilooliselt, ökoloogiliselt, esteetiliselt ja puhkemajanduslikult

väärtusliku puistu ning pargi- ja aiakunsti hinnaliste kujunduselementide säilitamine koos edasise kasutamise ja arendamise suunamisega.

2.5.2.2. Lubatud tegevused ja liikumine pargis

Parkide kaitse-eeskirja alusel on määruses käsitletavates kaitsealustes parkides kehtestatud proportsionaalsed ja minimaalsed vajalikud piirangud väärtuste säilitamiseks ning kaitsekorra tagamiseks.

Pargid on mõeldud avalikuks kasutamiseks ning valdajal ei ole õigust keelata pargi maa-alal erateede ja radade avalikku kasutamist päikesetõusust päikeseloojanguni. Õuemaal viibimine on lubatud üksnes valdaja loal. Külastajate arvu peab reguleerima vastavalt pargi suurusele ja koormustaluvusele, et oleks võimalik hoida pargi seisundit ja tagada väärtuste säilimine.

Kaitse-eeskirja kohaselt on pargis lubatud kuni 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata ja tähistamata kohas. Rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata ja tähistamata kohas on lubatud üksnes pargi valitseja nõusolekul.

Telkimine ja lõkke tegemine on pargis lubatud ainult pargi valitseja nõusolekul selleks ettevalmistatud ja tähistatud kohas. Lubatud on telkimine ja lõkke tegemine õuemaal valdaja loal ning lõkke tegemine valitsejaga kooskõlastatud pargihooldustöödel.

Pargi põhistruktuuri moodustab kõrghaljastus, mille säilitamiseks ja eluea pikendamiseks, pargi küllastajate ja kasutajate elu ning vara ohutuse tagamiseks ja puujuurte vigastamise vältimiseks on sõidukiga sõitmine pargis lubatud selleks määratud teedel ning sõidukit tohib parkida vaid parklas. Maastikusõidukiga sõitmine on lubatud pargi valitseja nõusolekul. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid ja maastikusõidukiga sõitmine pargi valitseja nõusolekuta on lubatud hooldus-, järelevalve- ja päästetöödel, samuti liinirajatiste hooldamiseks vajalikel töödel ja maatulundusmaal metsamajandustöödel või põllumajandustöödel. Jalgrattaga sõitmine on lubatud selleks määratud teedel ja radadel.

Pargi veekogudel on lubatud sõita mootorita ujувvahendiga. Veemootorsõidukiga on lubatud sõita pargi valitseja nõusolekul ning järelevalve- ja päästetöödel.

Pargis on lubatud kalapüük ja jahipidamine vastavalt kalapüügiseadusele ja jahiseadusele.

2.5.2.3. Keelatud tegevused pargis

Pargis on keelatud maavara kaevandamine.

2.5.2.4. Tegevuste kooskõlastamine pargi valitsejaga

Tegevused, mis on keelatud, kui selleks ei ole pargi valitseja nõusolekut, on määratud vastavalt looduskaitseaduse § 14 lõikele 1 ja kehtivale parkide kaitse-eeskirjale. Valitseja nõusolekuta on pargis keelatud puuvõrade ja põõsaste kujundamine, puittaimestiku istutamine ja raie; ehitise, kaasa arvatud ajutise ehitise püstitamine; projekteerimistingimuste andmine; detail- ja üldplaneeringu kehtestamine; lubada ehitada ehitusteatisel kohustusega või ehitusloakohustuslikku ehitist, sealhulgas lubada püstitada või laiendada lautrit või paadisilda; ehitusloa andmine; veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine ning uute veekogude rajamine; katastriüksuse kõlvikute piiride ja sihtotstarbe muutmine; maakorralduskava

koostamine ja maakorraldustoimingute teostamine; jahiulukite lisaõõtmine; puhtpuistute kujundamine; uuendusraie; biotsiidi ja taimekaitsevahendi kasutamine ning uue maaparandussüsteemi rajamine.

Pargi valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis vajab kaitse-eeskirja kohaselt pargi valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada pargi kaitse-eesmärgi saavutamist või seisundit. Pargi valitseja võib nõusolekut vajavate tegevuste kooskõlastamisel seada kirjalikult tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta pargi kaitse-eesmärgi saavutamist ega pargi kui ühtse terviku seisundit. Kui tegevust ei ole pargi valitsejaga kooskõlastatud või tegevuses ei ole arvestatud pargi valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta pargi kaitse-eesmärgi saavutamist või seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt haldusmenetluse seadusele õiguspärasest ootust sellise tegevuse õiguspärasuse suhtes.

Praktikas on tingimuste esitamine kõige enam kasutatav võtte, millega välditakse kaitsealadel majandustegevuse kahjustavat mõju. Enamasti ei keelata tegevust, mis on kaitse-eeskirjas lubatud pargi valitseja nõusolekul, vaid püütakse kaalutusõiguse kaudu leida lahendusi, kus tegevus ei kahjusta loodusväärtusi, saavutades looduskaitse ja arendushuvide ühitamine.

2.5.2.5. Vajalikud tööd

Pargi ilme ja liigikoosseisu säilimise tagamiseks on pargis vajalikud tööd nagu niitmine, puu- ja põõsarde kujundamine, et tagada pargi ilme säilimine ja sellest sõltuva elustiku mitmekesisus. Need tööd lähtuvad eelkõige vajadusest saavutada pargi soodne seisund, sest ajaloolised pargid kaotavad sarnaselt poollooduslike kooslustega väärtuse, kui neid ei hooldata.

3. Menetluse kirjeldus

Rapla maakonna kaitsealuste parkide ja puistute piiride muutmise esimene avalik väljapanek toimus 17. juunist kuni 1. juulini 2008. a Raplamaa Keskkonnateenistuses ja asukohajärgsetes kohalikes omavalitsustes. 2013. aastal toimunud Rapla maakonna parkide ja puistute piiride ekspertiisi tulemusel vähenes oluliselt määruse eelnõus käsitletavate parkide hulk ning muutusid objektide piirid ja nimed. Ekspertiisi tulemustele tuginedes algatati keskkonnaministri 3. juuni 2015. a käskkirjaga nr 528 uus parkide ja puistute piiride muutmise menetlus.

Rapla maakonna kaitsealuste parkide ja puistute piiride muutmise avalik väljapanek toimus 24. augustist kuni 21. septembrini 2015. a Keskkonnaameti Harju-Järva-Rapla regiooni Harju, Järva ja Rapla kontoris ning Juuru, Kehtna, Kohila, Kärü, Märjamaa, Raikküla, Rapla ja Vigala Vallavalitsuses. Menetluse materjalidega sai tutvuda ka Keskkonnaameti veebilehel. Teade pargi piiride muutmise avaliku väljapaneku kohta ilmus 19. augustil 2015. a üleriigilise levikuga ajalehes Eesti Päevaleht ja kohalikus ajalehes Raplamaa Sõnumid. Väljaandes Ametlikud Teadaanded ilmus avalikustamise teade 18. augustil 2015. a. Kinnistute omanikke, kelle kirjad Keskkonnaametile tagastati, kelle andmed andmebaasides puudusid ning kelle kirjade kättesaamise kohta puudus tagasiside, teavitati pargi piiride muutmise 22. oktoobril 2015. a üleriigilise levikuga ajalehes Õhtuleht ja 20. oktoobril 2015. a väljaandes Ametlikud Teadaanded.

Looduskaitseaduse §-s 9 sätestatud kaitse alla võtmise menetluse käigus saadeti 220 eramaa omanikule, Riigimetsa Majandamise Keskusele, Maanteeametile, Juuru, Kehtna, Kohila, Kärü, Märjamaa, Raikküla, Rapla ja Vigala Vallavalitsusele teade pargi piiride avalikustamise, sh

avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu kohta. Kirjas paluti esitada parandusettepanekud ja vastuväited pargi piiride muutmise kohta. Kirjad sisaldasid teadet, et kui vastuväiteid ega parandusettepanekuid kirjas nimetatud tähtjaks ei esitata, arvestatakse, et kinnisasja omanikel vastuväited puuduvad. Lisaks tehti kirjas ettepanek arutada asja ilma avaliku aruteluta. Avalikku arutelu ei toimunud, sest soovi selle korraldamiseks ei esitatud.

Pargi piiride muutmise kohta esitas parandusettepanekuid ja vastuväiteid 8 maaomanikku ning Märjamaa Vallavalitsus ja Maanteeamet. Riigimetsa Majandamise Keskus teatas, et ei pea vajalikuks esitada lisaettepanekuid. Keskkonnaamet vastas ettepanekute tegijatele kirjalikult. Info maaomanikelt ja teistel menetlusosalistelt laekunud ettepanekute ja nende arvesse võtmise või arvesse võtmata jätmise kohta on esitatud tabelis 2.

Tabel 2. Menetlusosalistelt laekunud ettepanekud ja menetleja otsus

Park	Ettepaneku esitaja ja ettepanek	Menetleja otsus
Jädivere mõisa metsapark	Katastriüksuse omanik Ettepanek jätta pargi piiridest välja katastriüksus 88402:002:0781.	Ettepanek on arvesse võetud. Katastriüksus ei ole varem kaitsealuse pargi koosseisus olnud. Katastriüksus paikneb pargi äärealal ning selle pargi piiridest väljaarvamine ei kahjusta pargi maa-ala terviklikkust ja kaitse-eesmärke. Väärtuslik pargiosa paikneb juba kaitse all oleva pargi territooriumil.
Inglise mõisa park	Katastriüksuse omanikud Ettepanek jätta pargi piiridest välja katastriüksus 24005:003:0580.	Ettepanek on arvesse võetud. Katastriüksus ei ole varem kaitsealuse pargi koosseisus olnud. Katastriüksusele ulatuv allee ei ole esinduslik, säilinud vanad alleepuud on mitterahuldavas seisukorras (ohtlikud, kuivanud okstega, kohati mädanikust ja saare surmast räsitud). Lisaks jäeti pargi koosseisust välja katastriüksusel 24005:003:0707 olev alleelõik, sest alleepuud on seal eemaldatud. Katastriüksuste pargi piiridest väljaarvamine ei kahjusta pargi maa-ala

		terviklikkust ja kaitse-eesmärke.
Vaimõisa mõisa park	Katastriüksuse omanik	
	Ettepanek võtta kaitse alla ajaloolise allee territoorium katastriüksusel 50401:006:0029 ja ühendada pargi kaks lahustükki.	Ettepanek on arvesse võetud. Vaimõisa mõisa pargi piiri korrigeeriti nii, et ajaloolise allee maa-ala liideti pargi põhiosa ja lehisesaluga. Selliselt piiritletuna on pargi maa-ala terviklik. Lisanduva allee laius arvestatuna tee servast on 20 meetrit.
Haimre mõisa park	Katastriüksuse omanik	
	Ettepanek jätta pargi piiridest välja katastriüksus 50403:002:0541.	Ettepanek on arvesse võetud. Katastriüksusele ulatuv allee ei ole väärtuslik (puuduvad vanad alleepuud ja olemasolevad puud on kidurad). Katastriüksuse väljaarvamine ei kahjusta allee maa-ala terviklikkust, sest paikneb allee servas.
Kodila mõisa park	Katastriüksuse omanik	
	Ettepanek katastriüksusel 66901:003:0060 pargi piiri mitte laiendada, sest alal paikneb puukuur, aiamaa ja viljapuuaiad.	Ettepanek on arvesse võetud. Puukuuuri, aiamaa ja viljapuuaiaga piirkond ei ole varem kaitsealuse pargi koosseisus olnud ning nende pargi piiridest väljajätmine ei kahjusta pargi maa-ala terviklikkust ja kaitse-eesmärke.
Purku kooli park	Katastriüksuse omanik	
	Ettepanek jätta pargi piiridest välja katastriüksus 65403:001:0028.	Ettepanek on arvesse võetud. Katastriüksus ei ole varem kaitsealuse pargi koosseisus olnud. Ala on ajalooliselt olnud laadaplats ja nõukogude ajal kolhoosi heinamaa. Maaomanik on ala võsast puhastanud, istutanud puid ja kujundanud territooriumi oma perekonna tarbeks. Kuna pargi piir muutub

		katastriüksuse 65403:001:0028 välja jätmisel oluliselt on Purku kooli park arvatud määruse „Rapla maakonna kaitsealuste parkide ja puistute piirid” eelnõust välja. Kaalumisele tuleb Purku kooli pargi kaitse alt väljaarvamine.
Vana-Vigala mõisa park ja Hirvepark	Reemet Kasekamp	
	Ettepanek võtta kaitse alla lisaks Vana-Vigala mõisa pargile ja Hirvepargile umbes 1 ha suurune Tõngi park.	Ettepanekuga on arvestatud osaliselt. Ala ei liideta looduskaitsealuse pargiga, vaid on algatatud vääriselupaiga arvele võtmise menetlus. Ettepanekus nimetatud ala on puistu, kus kasvab vanu parkidele omaseid puuliike, kuid alal toimunud looduslike protsesside tulemusel on kunagine pargi planeering ja parkidele omased elemendid hääbunud ning ala on omandanud loodusliku vanametsa ilme. Vääriselupaiga moodustamine tagab puistu säilimise.
	Kuna ettepanekus nimetatud ala paikneb riigimetsamaal, siis küsis Keskkonnaamet enne otsuse tegemist pargi laienduse ettepaneku kohta kirjalikku arvamust ka RMK-lt. RMK tegi ettepaneku jätta ala pargi piiridest välja ja võtta arvele vääriselupaigana. Keskkonnaamet arvestas ettepanekuga ja teavitas RMKd sellest kirjalikult.	
Orgita mõisa park	Märjamaa Vallavalitsus	
	Ettepanek arvata kaitsealuste parkide nimistust välja Orgita mõisa pargi II lahustükk, kuna tegemist on hoonestatud maa-alaga.	Ettepanekuga ei ole arvestatud. Pargi piiri määramisel on lähtutud Rapla maakonna kaitsealuste parkide ja puistute piiride kohta koostatud ekspertiisist (Tallinna Botaanikaaed, 2013), mille kohaselt on oluline, et võimalikult suur osa ajaloolisest Orgita mõisa pargi maa-alast ja puistust oleks kaitse all.

		Pargi puistu ja maa-ala on terviklikud mõlema lahustüki kaitse all olemise korral. Nimetatud lahustükil on pargi maa-ala ja puistu säilinud ning see moodustab ühtse terviku teise pargi lahustükiga. Pargis paiknevad hooned ei ole põhjuseks pargi kaitse alt välja arvamiseks.
Keava lehiste katsekultuur alleega ja teised riigimaanteedega piirnevad pargid	Maanteeamet	
	Ettepanek määrata Keava lehiste katsekultuuri allee piir riigimaantee telgjoone asemel katastri- või kõlvikupõhiselt.	Ettepanekuga ei ole arvestatud. Allee piiritlemisel on lähtutud Tallinna Botaanikaiaia ekspertide soovitustest, mille kohaselt on alleede kaitse puhul tähtsaim juurestiku kaitse. Allee piiritlemine piki riigimaantee telgjoont tagab vajalikul määral alleepuude juurestiku kaitse ja sellest tulenevalt ka allee kui terviku säilimise.
	Ettepanek arvestada riigimaanteedega piirnevate parkide piiride määramisel teehoiu korraldamise vajadusega.	Parkide piiritlemisel on lähtutud põhimõttest kaitsta parki kui tervikut, sealhulgas nii pargi elus kui ka eluta väärtusi. Piiritlemisel on arvestatud, et alade piirid peavad olema looduses selgelt tuvastatavad ja üheselt mõistetavad. Välispiiride määramisel on võimaluse korral kasutatud eelkõige selgepiirilisi ja ajas vähe muutuvaid maastiku orientiire (näiteks teede servad) ning vajaduse korral mõõdistatud maaüksuste piire. Rapla maakonna parkide ja puistute piiritlemisel on arvestanud eeltoodud põhimõtetega ning riigimaanteedega piirnevate parkide piiride muutmise seoses teehoiu

		korraldamisega ei ole põhjendatud. Parkidega piirnevate teede hooldust ei keelata, kuid teatud tegevused vajavad pargi valitseja nõusolekut.
--	--	--

24. augustist kuni 21. septembrini toimunud avaliku väljapaneku tulemusel muutusid Haimre mõisa pargi, Ingliste mõisa pargi, Jädivere mõisa metsapargi, Kodila mõisa pargi ja Vaimõisa mõisa pargi piirid. Purku kooli pargi piir muutus sedavõrd, et park arvati määruse „Rapla maakonna kaitsealuste parkide ja puistute piirid” eelnõust välja.

Muutunud piiride täiendav avalik väljapanek toimus 26. oktoobrist kuni 8. novembrini 2015. a Keskkonnaameti Harju-Järva-Rapla regiooni Harju, Järva ja Rapla kontoris ning Juuru, Kehtna, Märjamaa, Raikküla, Rapla ja Vigala Vallavalitsuses. Teade pargi piiride muutmise täiendava avaliku väljapaneku kohta ilmus 22. oktoobril 2015. a üleriigilise levikuga ajalehes Õhtuleht ja 21. oktoobril kohalikus ajalehes Raplamaa Sõnumid. Väljaandes Ametlikud Teadaanded ilmus avalikustamisteade 20. oktoobril 2015. a. Parandusettepanekuid ja vastuväiteid sai esitada 8. novembrini 2015. a. Lisaettepanekuid pargi piiride muutmise kohta ei esitatud.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määruse rakendamine aitab tagada Firenze harta kohase ajalooliste parkide kaitse. Rahvusvaheline Mälestiste ja Mälestisalade Kaitse Nõukogu (ICOMOS) registreeris Firenze harta 15. detsembril 1982. a Veneetsia harta lisana.

5. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse mõju on positiivne loodus- ja elukeskkonnale, aidates looduskeskkonna säilitamisega kaasa inimeste põhivajaduste ja elukvaliteedi tagamisele. Määrus aitab paremini tagada parkide terviklikkust ning selle kaudu pargimaastiku esteetika ja seal leiduvate liikide kaitset. Kehtestatavad piirid arvestavad alade eesmärgiks olevate väärtuste kaitse vajadusi ja selle rakendamine tagab nende säilimise.

Määruse jõustumisel puudub oluline mõju sotsiaalvaldkonnale, riiklikule julgeolekule, regionaalarengule ning riigiasutuste ja kohalike omavalitsuste korraldusele, sest pargid on juba kaitse all ja määrusega korrigeeritakse vaid alade piire.

Vastavalt maamaksuseaduse §-le 4 kaasneb eelnõu jõustumisega kohaliku omavalitsuse maamaksutulude vähenemine. Maamaksuseaduse § 4 lõike 3 kohaselt hakkab maamaksusoodustus kehtima määruse jõustumisele järgneva aasta 1. jaanuaril. Parkide maa-ala on piiranguvöönd. Maamaksuseaduse § 4 lõike 2 kohaselt makstakse piiranguvööndi maalt maamaksu 50% maamaksumäärast. Maamaksuseaduse § 4 lõike 1 punkti 6 kohaselt ei maksta maamaksu omavalitsusüksuse haldusalal asuvalt munitsipaalmaalt. Kuna paljudel juhtudel on parkide pindala muudatus väike või see on toimunud munitsipaalmaa arvel ja mitme pargi pindala hoopis väheneb, siis enamikus omavalitsustes pargipiiride muutmise tõttu maamaksutulud ei vähene. Piiride korrigeerimise tulemusel laekub maamaksu Kohila vallale vähem ligikaudu 0,4 eurot, Rapla vallale ligikaudu 31,2 eurot ja Märjamaa vallale ligikaudu 10,8 eurot aastas.

Vastavalt looduskaitseaduse §-le 20 võib riik kokkuleppel kinnisasja omanikuga omandada kinnisasja, mille sihtotstarbelist kasutamist ala kaitsekord oluliselt piirab, kinnisaja väärtusele vastava tasu eest. Pargis asuva kinnisasja sihtotstarbeline kasutamine ei ole oluliselt piiratud ja kuna pargi piiride muutused on valdavalt väikesed või toimuvad riigi- ja munitsipaalmaa arvelt, siis määruse jõustumisega ei kaasne olulist mõju maade riigile omandamisel.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Vaidlustamine

Määruse üldkorraldusele ehk haldusakti tunnustele vastavat osa on võimalik vaidlustada, esitades halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras kaebuse halduskohtusse. Määruses on üldkorralduse regulatsioon suunatud asja (kinnistu) avalik-õigusliku seisundi muutmisele, hõlmates eelkõige asja kasutamist ja käsutamist reguleerivaid sätteid. Seega vastavad määruses üldkorralduse tunnustele sätted, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused on konkreetse kinnisasjaga tihedalt seotud ning puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist. Halduskohtumenetluse seadustiku § 46 lõike 1 kohaselt võib tühistamiskaebuse esitada 30 päeva jooksul kaebajale haldusakti teatavaks tegemisest arvates ja sama paragrahvi lõike 5 kohaselt kaebuse haldusakti õigusvastasuse kindlakstegemiseks kolme aasta jooksul haldusakti andmisest arvates.

8. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu kooskõlastati teiste ministeeriumidega eelnõude infosüsteemi EIS kaudu. Märkusi ei esitatud.

Marko Pomerants
Keskkonnaminister